Turun yliopisto
University of Turku

Dystopia ja tulevaisuuden kuvat

Hannu Salmi
Akatemiaprofessori
Kulttuurihistoria
hansalmi@utu.fi

Turun yliopisto
University of Turku

DYSTOPIA

- Dys + topos = ei-toivottu paikka (u + topos = paikka, jota ei ole)
- Dystopia – aika vai paikka?

Dystooppinen fiktio

- Kirjallisuus, elokuvat, televisiosarjat, pelit
- Lajityypin konventiot
- Katsojan puhuttelu: uskottavuus
- Missä suhteessa dystooppinen fiktio on kulloisenkin nyt-hetken tulevaisuuspuheeseen tai tulevaisuuden kuviin?

Fritz Lang: *Metropolis* (1927)

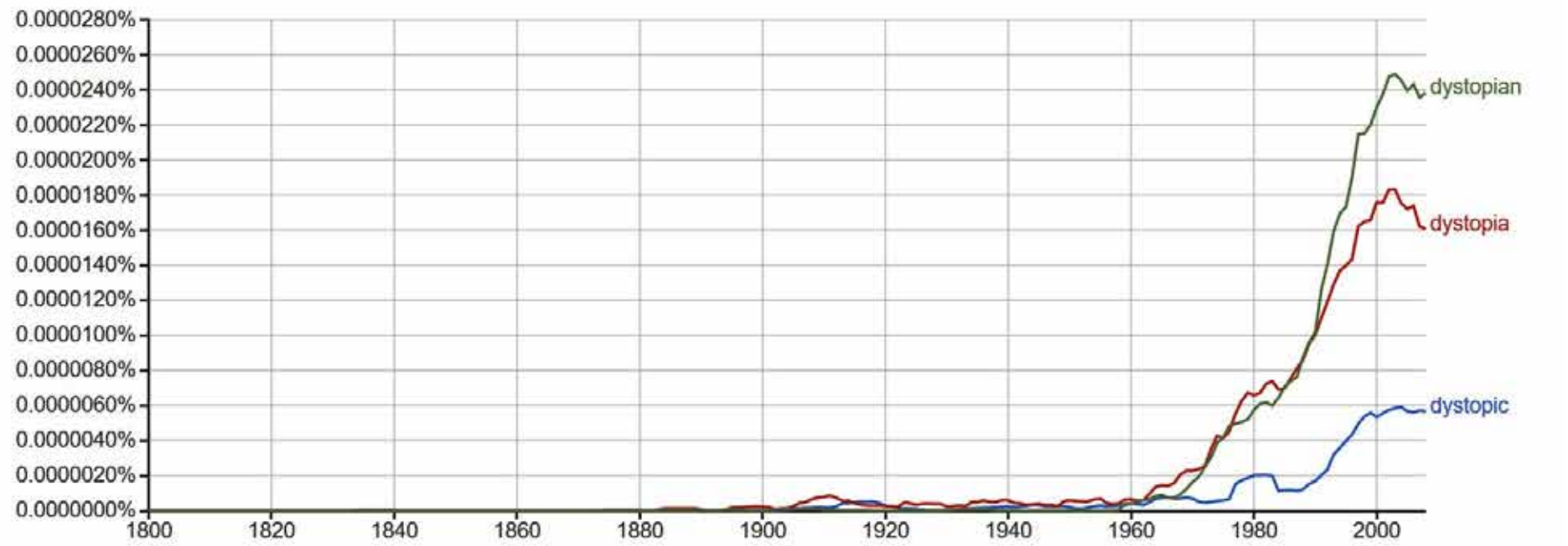

Dystopia-sanan johdannaisia Googlen englanninkielisessä korpuksessa (Google Ngram Viewer, 20.2.2018).

Utopia- ja dystopia-sanan johdannaisia Googlen englanninkielisessä korpuksessa (Google Ngram Viewer, 20.2.2018).

Denis Villeneuve:
Blade Runner 2049 (2017)

BioShock-pelit vuodesta 2007 alkaen

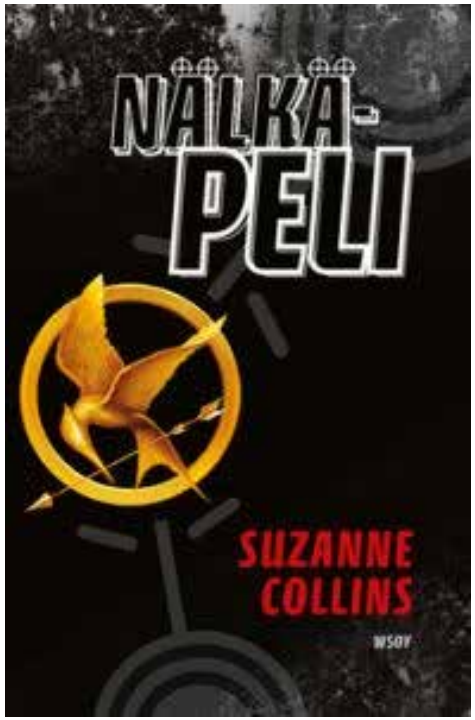

Suzanne Collins:
Nälkäpeli (2008, suom. 2010),
elokuva 2012

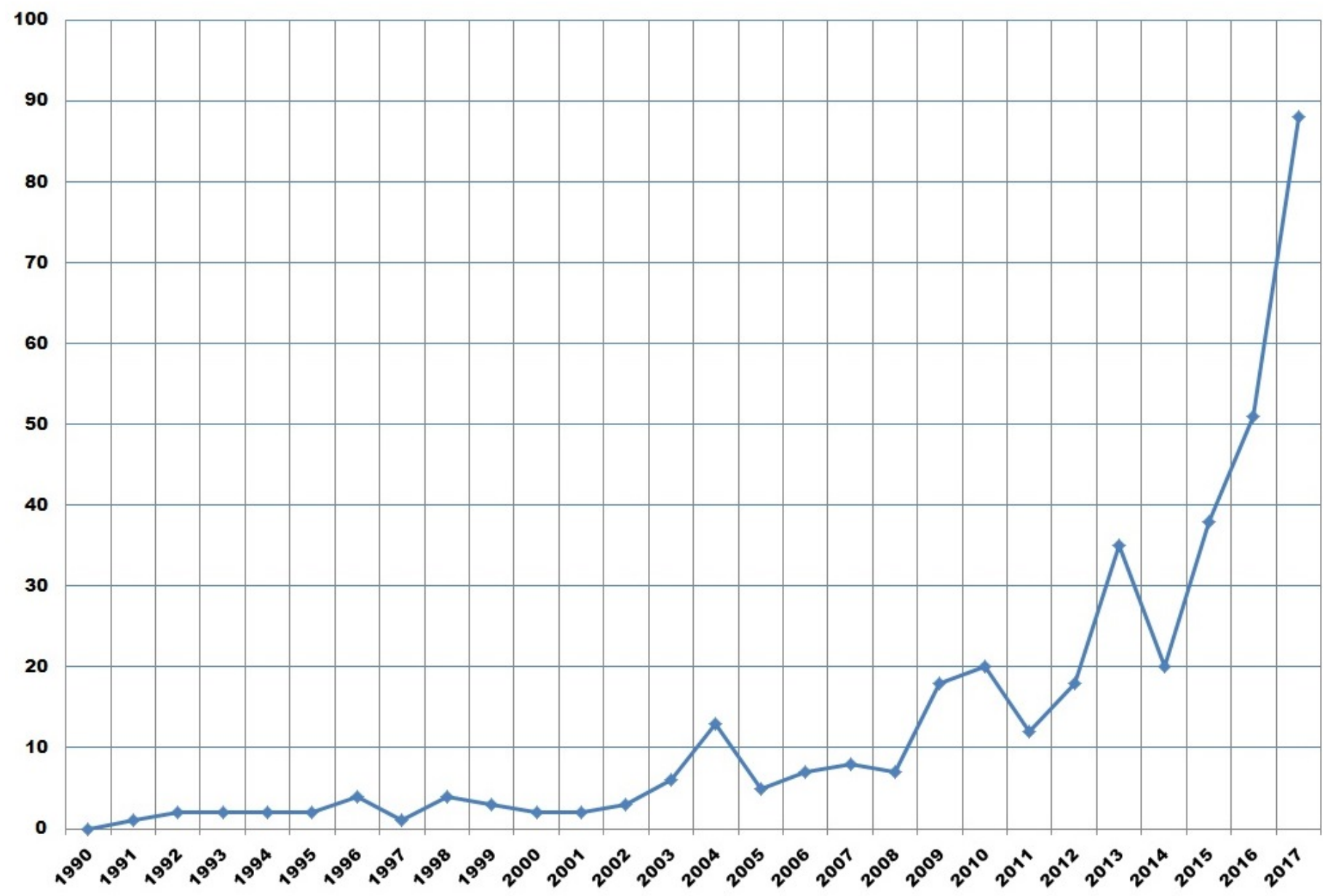

’Dystopia’ ja ’dystooppisuus’ Helsingin Sanomissa 1990–2017 (laskenut HS 25.2.2018).

Turun yliopisto
University of Turku

TULEVAISUUSTEOLLISUUS

- Dystopian valtavirtaistuminen
- Tummat sävyt mediatuotannossa yleensä: vrt. Nordic noir
- Mediatuotteiden hybridisoituminen: pelit, elokuvat, kirjat
- Mediailmiöiden voimistuminen, kierron nopeutuminen

- Millä ehdoilla valtavirran dystooppiset teokset käsittelevät pelkoja(mme) tai sitä, mikä on mahdollista? Dystopiat eivät vain heijasta tulevaisuuskäsityksiä vaan tuottavat niitä.

- Vrt. dystopioiden rinnalla menestyvät romanttiset komediat ja historialliset aiheet (esim. *Tuntemattoman sotilaan* menestys)

Turun yliopisto
University of Turku

MEDIA JA TULEVAISUUSPUHE

- Sanomalehtiaineistossa dystopioiden luonne mediatuotteina korostuu: dystopia tyylilajina – ja teollisuutena

- Teknologiaviittaukset: George Orwell ja tekoälyn mahdollisuudet. Viittaus dystopiaan kommentoi pitkän aikavälin pelkoja teknologian vaikutuksista.

- John Stuart Mill käytti vuonna 1868 dystopia-sanaa viittaamaan utopian rakentamisen mahdottomuuteen: myös 2000-luvulla dystooppinen puhe toimii kritiikin välineenä

Turun yliopisto
University of Turku

Menneet tulevaisuudet: käsitteelliset muutokset ajassa

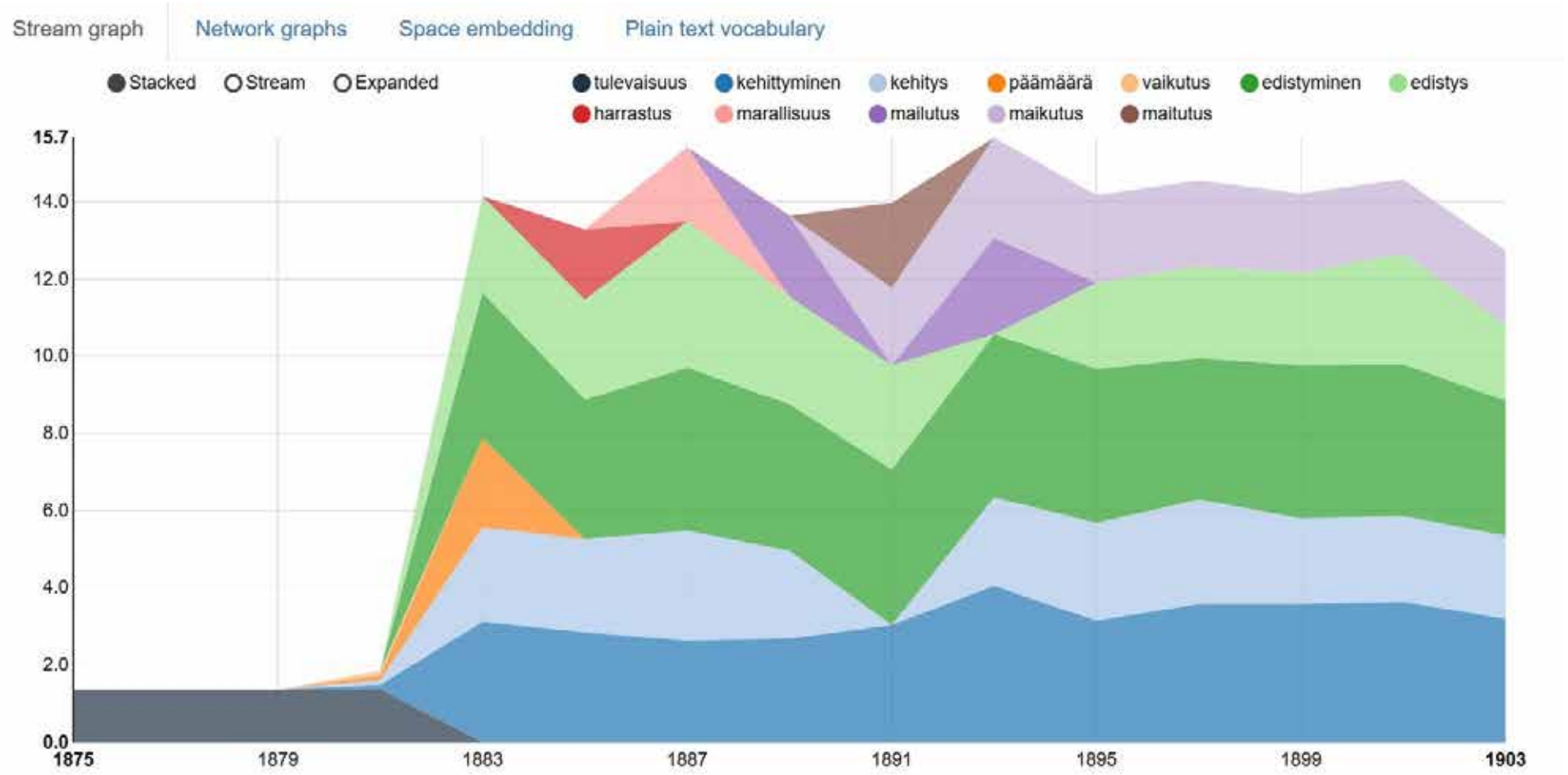

Tulevaisuuden käsitteelliset muutokset : aineistona kaikki suomenkieliset sanoma- ja aikakauslehdet 1875–1905.

Mining Shifting Concepts Through Time (ShiCo) & Computational History and the Transformation of Public Discourse in Finland (COMHIS) -projekti

Turun yliopisto
University of Turku

Stream graph | Network graphs | Space embedding | Plain text vocabulary

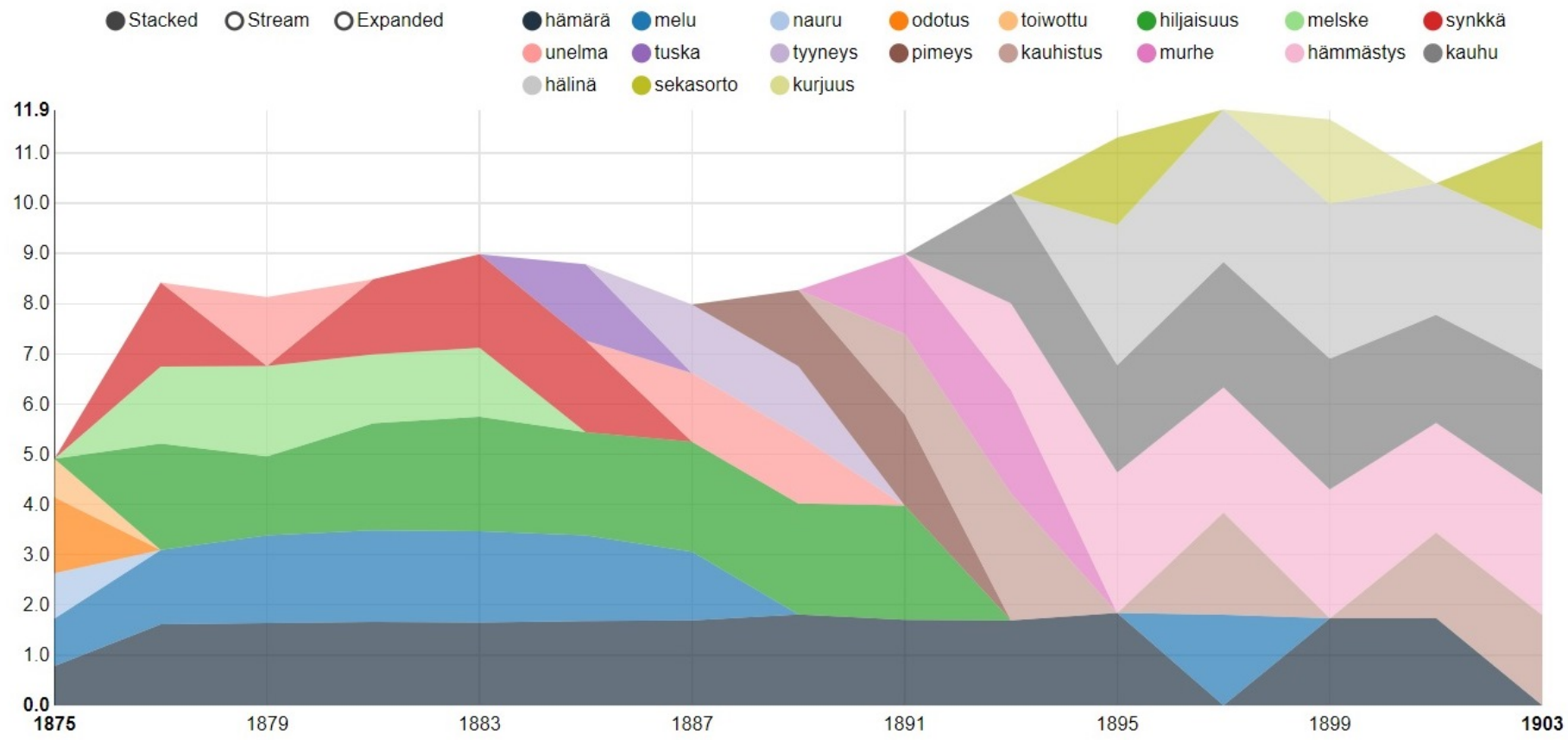

Odotuksen käsitteelliset muutokset: aineistona kaikki suomenkieliset sanoma- ja aikakauslehdet 1875–1905.

Turun yliopisto
University of Turku

DYSTOPIAN (VALOISA) TULEVAISUUS

- Dystopiateollisuus tulee olemaan vahvaa 2020-luvulle asti
- Elokuvatuotannosta saa kuvan Internet Movie Databasesta:
  ’dystopian’ esiintyy 106 tuotannon kuvauksissa vuosille 2018–2019
  (tuotantoyhtiöt korostavat dystooppisuutta ennakkomarkkinoinnissa)
- Olisi olennaista tutkia tulevaisuuspuhetta 2000-luvun media-aineistoissa, jotta myös dystopiakäsitysten yhteiskunnallisia ja kulttuurisia merkityksiä voisi ymmärtää
- Millaisia vaikutuksia on mainstream-kulttuurin synkillä tulevaisuuskuvilla?

Turun yliopisto
University of Turku

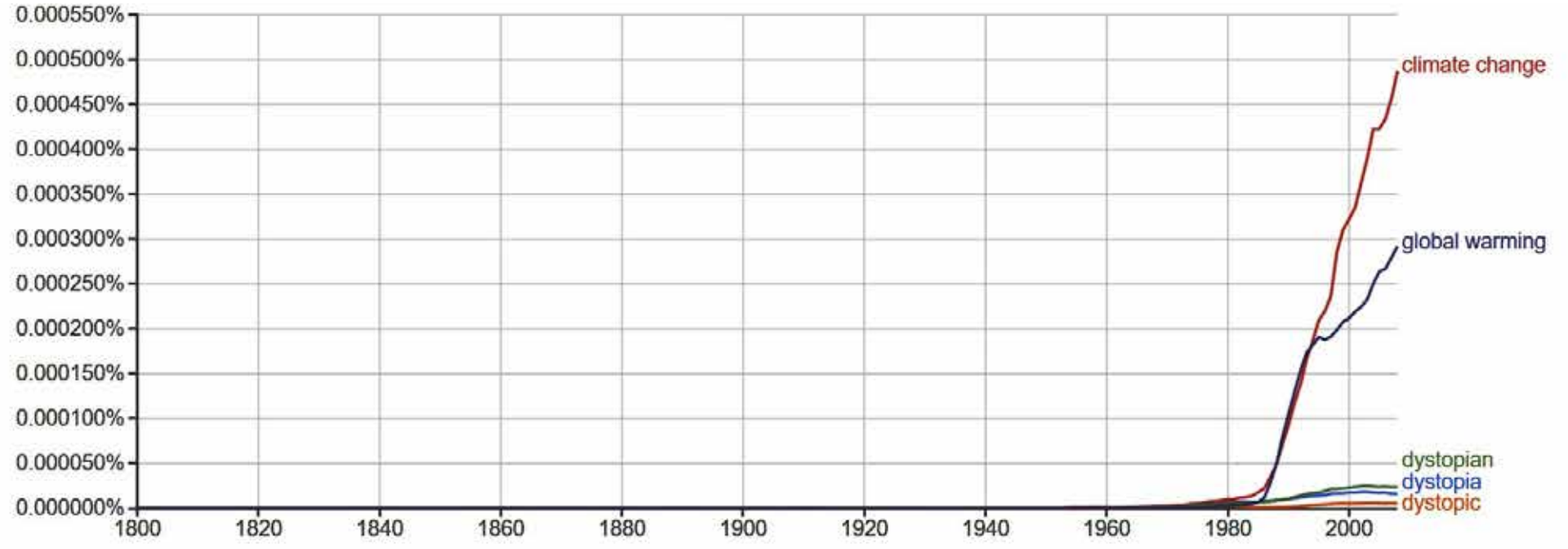

’Climate change’ ja ’global warming’ Googlen englanninkielisessä korpuksessa (Google Ngram Viewer, 20.2.2018).

Turun yliopisto
University of Turku

LOPUKSI: MAHDOLLISET MAAILMAT

Seppo Parkkinen: *Legenda pienestä luusta* -näytelmä, 23.2.2018